

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO
11/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 1. OM 18.09.2012 asiassa U 58/2011 vp eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Matti Marttunen, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Janne Häyrynen, valtiovarainministeriö.

Viitetieto

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LaVL 1/2012 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ja asetukseksi

Alkuperäinen direktiiviehdotus

Euroopan komissio on 20 päivänä lokakuuta 2011 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista KOM(2011) 654 lopullinen. Samana päivänä annettiin sisäpiirikauppoja ja markkinoiden manipulointia (markkinoiden väärinkäyttö) koskeva asetusehdotus KOM 651 lopullinen. Asetusehdotuksen tavoitteena on vahvistaa jo voimassa olevan

markkinoiden väärinkäyttödirektiivin (MAD, Market Abuse Directive) 2003/6/EY täytäntöönpanoa.

Ehdotettu direktiivi sisältää säännökset sellaisista sisäpiirikaupoista, sisäpiirintiedon ilmaisemisesta ja markkinoiden manipuloinnista, jotka tulisi katsoa rikoksiksi tahallisesti tehtyinä (3 ja 4 artikla). Ehdotettujen kriminalisointien sisältö määrittyy osin kantasäätelynä toimivan asetusehdotuksen rahoitusvälineen ja sisäpiirintiedon määritelmien kautta (2 artikla). Ehdotus sisältää myös määräykset yllytyksen ja avunannon sekä yrityksen kriminalisoimisesta (5 artikla). Ehdotuksessa ei edellytetä tiettyjen rangaistustasojen

omaksumista, vaan rikosoikeudellisten seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia (6 artikla). Ehdotus sisältää myös säännökset oikeushenkilön vastuusta (7 artikla) ja oikeushenkilöille määrättävistä seuraamuksista (8 artikla). Artiklat 9—12 koskevat raportointia, täytäntöönpanoa, voimaantuloa ja osoitusta.

Muutettu direktiiviehdotus

Komissio on 25.7.2012 tehnyt muutosehdotuksen alkuperäiseen direktiiviehdotukseensa (KOM(2012) 420 lopullinen). Muutosehdotuksen tarkoituksena on sisällyttää alkuperäisen direktiiviehdotuksen soveltamisalaan lainoissa ja monissa rahoitusvälineissä käytettävät viitekorot (esim. euribor) ja siten varmistaa näiden tahallisen manipuloinnin kriminalisointi.

Alkuperäisen ehdotuksen 2 artiklaan on uuteen 3 kohtaan lisätty viitearvon / benchmark määritelmä. Alkuperäisen ehdotuksen 4 artiklan e kohtaan on lisätty viitearvojen manipuloinnin kriminalisointi. Lisäksi viitearvon manipuloinnin yritys ehdotetaan kriminalisoitavaksi 5 artiklaan tehtävällä lisäyksellä.

Komissio on tehnyt vastaavaan korkojen manipulointiin liittyvät muutosehdotuksen myös kantasääntelynä toimivaan asetusehdotukseen (ks. KOM(2012) 421 lopullinen).

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti Euroopan unionin yhteiseen toimintaan markkinoiden vakavimpien väärinkäytösten torjunnassa. Suomen rikoslaki kattaa jo melko laajasti alkuperäisessä direktiiviehdotuksessa edellytetyt toimet. Näin ollen rikoslainsäädännön muutostarpeet olisivat siltä osin suhteellisen vähäiset.

Suomen rikoslainsäädännössä ei kuitenkaan ole säännelty komission muutetussa ehdotuksessa tarkoitettua korkojen manipulointia. Valtioneuvosto kuitenkin suhtautuu myönteisesti myös muutettuun ehdotukseen. Muutettu ehdotus on myös toissijaisuusperiaatteen mukainen. Muutetussa ehdotuksessa tarkoitettujen viitearvojen manipulointi ylittää rajat, ja sillä on kansainvälisiä ulottuvuuksia, ja sen haitalliset vaikutukset tekevät unionin tasoisen sääntelyn tarpeelliseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Komissio on katsonut, että lokakuussa 2011 annettu komission ehdotus sisäpiirikauppoja ja markkinoiden manipulointia koskevaksi asetukseksi ja siihen liittyvä ehdotus direktiiviksi sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista, jonka osalta valiokunta on antanut lausunnon (LaVL 1/2012 vp), ei kata viitekorkojen, kuten euribor- ja liborkorkojen, mahdollista manipulointia. Tämän vuoksi komissio on 25.7.2012 tehnyt muutosehdotuksen alkuperäiseen direktiiviehdotukseensa (KOM(2012) 420 lopullinen). Muutosehdotuksen tarkoituksena on sisällyttää alkuperäisen direktiiviehdotuksen soveltamisalaan lainoissa ja monissa rahoitusvälineissä käytettävät viitekorot ja siten varmistaa

näiden tahallisen manipuloinnin kriminalisointi. Suomen voimassa olevassa rikoslainsäädännössä ei säännellä erikseen korkojen manipuloinnista. Tältä osin muutettu ehdotus edellyttäisi muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Muutostarpeet olisivat kuitenkin suhteellisen vähäiset.

Lakivaliokunta toteaa, että toimivaltaisen viranomaisen voi olla vaikeaa, ellei mahdotonta, todistaa, että viitekoron manipulointi on vaikuttanut rahoitusvälineen hintaan. Tärkeiden viitekorkojen manipuloinnilla tai sen yrityksellä voi kuitenkin olla vakavia seurauksia markkinoiden luottamukselle, ja se voi aiheuttaa sijoittajille huomattavia taloudellisia menetyksiä. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että toimivaltainen viranomainen voi määrätä riittäviä hallinnollisia seuraamuksia markkinoiden mani-

puloinnista ilman, että on välttämätöntä esittää näyttöä teosta johtuneista seurauksista, kuten vaikutuksista hintoihin. Koska tiukka oikeudellinen kehys toimii tällaisissa väärinkäytöksissä ilmeisenä pelotteena ja suojelee sitä kautta sijoittajia ja luottamusta markkinoihin, valiokunta katsoo, että sääntelytoimiin voidaan sisällyttää hallinnollisten seuraamusten lisäksi myös rikosoikeudellisia seuraamuksia. Näiden tulisi kuitenkin olla viimesijaisia hallinnollisiin seuraamuksiin nähden, minkä vuoksi hallinnollisten seuraamusten tulisi lähtökohtaisesti olla

rikosoikeudellisia seuraamuksia lievempiä. Lopuksi valiokunta korostaa valvonta-, esitutkinta- ja oikeusviranomaisten keskinäisen tiiviin ja varhaisen yhteistyön merkitystä päällekkäisten toimien ja seuraamusten ehkäisemiseksi.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
vpj. Stefan Wallin /r
jäs. James Hirvisaari /ps
Johanna Jurva /ps
Markku Mäntymaa /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Aino-Kaisa Pekonen /vas

Jaana Pelkonen /kok
Arto Pirttilahti /kesk
Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /vihr
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.